

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

50. An Reges, vt executores Concilij Tridentini, possint compellere Clericos, vt illud obseruent? Et an Reges vt executores Concilij possint compellere Clericos ad reparationem Ecclesiarum? Ex p. 4. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

in cap. lator, & cap. causam que. el. 2. qui filij sint legit. quod aliqui extendunt etiam, quando questio versatur circa factum, quia ex facto ius oritur, vt patet ex l. si ex plagis. §. in cliuo capitolino. ff. ad leg. Aquilianam. & sic non potest dari questio facti, quin non sit iuris, cum vna ab alia separari non possit: unde de ratione connexitatis, etiam questio facti agitanda videtur coram Ecclesiastico, argumento cap. quanto, de iudiciis, vt in casu simili notauit Bartolus in l. solent, num. 13. de alim. & cibarij. legat. Vide Doctores quos refert Meneses in l. 1. C. de iur. & fact. ignorancia, num. 57. Romanus in l. Titia, num. 5. ff. solut. matrim. & Fulgositus consil. 133.

5. Nota etiam quod post hanc scripta inneni nostram sententiam docere Io. Dionysium Portocarrero in allegat. pro iurisdic. S. Officij, num. 97. vbi sic ait. Postremo in profundo malorum deuenitum est, [publicarum vn Edicto en que teniendo las censuras por nulas, y llamandolas assi, mandaron a todas las personas Ecclesiasticas a quien tocava su publicacion, y que no las guarden ni publiquen y poniendolo ellos en execucion no se quisieron tener por excomulgados. Este hecho ha sido calificado por los calificadores del Consejo declarandolo por iniurioso, y escandaloso, y sospechoso, y que sapit errorem, y deesse recoger el Edicto como tal, porque los Ministros Reales procedieron de hecho sin jurisdiccion, pues siendo la materia de censuras meramente Ecclesiastica no pudieron conoger de su valor personas seculares, y siendo los Inuezes seculares inferiores de los Ecclesiasticos no pueden conoger del valor, de lo qua ellos hazen,] Ita Portocarrero, qui late ex sacris Canonibus & rationibus hanc sententiam probat vnde de illa non est dubitandum, vt superius dictum est.

6. Ex his obiter aduerte esse reprobendam sententiam Corseti tract. de potest. Reg. part. 4. num. 8. Senatus Pedemont. decis. 30. num. 15. & aliorum, assentientium posse Principem laicum interdiceret, seu inhibere Episcopis & eorum Vicariis ne quemquam excommunicent, nisi prius excommunicationis causa ostendatur. Sed hanc opinio est contra Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. ex quo etiam reprobatur Conarr. pract. quest. cap. 35. num. 4. Sed de hac questione supra factis dictum est.

to, quoad regimen, cap. bene quidam, dist. 96. ergo quoad cetera manent vassalli, & hanc sententiam prater Valasum tenet etiam Rodriguez in suum. 10. 4. cap. 168. num. 1. & Sousa vbi inf. 2.

2. Verum his non obstantibus negatiuam sententiam docet Marthae de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 188. vbi sic ait. Ecclesiastici nullo modo dici possunt vassalli Regis, nam si nihil recognoscant temporalium a Rege, licet sint ciues sicut laici, tamen a potestate Principum secularium sunt exempti cap. si Imperat. dist. 96. cap. nimis, & ibi Abbas de iureiurand. Ergo vt tales non possunt dici vassalli Regis. Si vero recognoscunt feuda, nec possunt dici vassalli, indecorum enim esset si Summus Pontifex, vel Imperator recognoscerent feuda ab alio Principe; vt illius vassalli dicerentur; sic de ceteris Ecclesiasticis, quia quatenus Deo factati, sunt Principibus secularibus superiores, ac patres & magistri laicorum censentur, atque quibuscumque laicis praesunt; vt patet ex v. qui dubiter, dist. 96. cap. solita, de maior. & obed. & cap. si Imperator, dist. 96. ergo Principibus laicis subiecti esse non debent, e. cum inferior, de maior. & obed. Hucusque Marthae, qui alias pro hac sententia adducit rationes. Et si aliquis opinionem eius sequeretur posset dicere multum ad praxim conducere; Nam Doctores quarunt; an Principes laici possint priuilegia personis Ecclesiasticis concessa auferre? & negatiue respondent communiter, quia priuilegium concessum non subditis, (vt ego probaui in p. 4. tract. 1. ref. 82. & docet Baldellus tom. 1. lib. 5. dist. 35. n. 17.) non potest amplius reuocari.

3. Sed ad hoc respondet Sousa in Bulla Cena; c. 16. dist. 84. n. 9. quod licet Ecclesiastici non sint subditi secularibus Principibus quoad iurisdictionem, sunt tamen eorum vassalli, quod sufficit, vt priuilegium eis concessum reuocari possit, si iusta causa adsit. Sic ille. Verum fallitur per alias rationes, quas ego alibi adduxi, quibus aliquis posset addere auctoritatem Marthae assentientis, vt visum est, Ecclesiasticos non esse vassallos Principis secularis.

4. In RESOL. XIX. pag. 22. in fin. resol. vbi. Ecclesiasticos non esse vassallos Principis secularis, deletis iis quae sequuntur, ponantur ista: Sed quidquid sit de hac opinione, nam Salas de empt. dub. 9. num. 3. & alij, asserunt Clericos esse vassallos Regum, ego, vt dixi, ex alijs rationibus sententiam Soulae reprobendam esse puto.

Qua hic est inf. Ref. 196. signanter in §. Igitur, & seq. & in alia eius non.

Alibi supra in Ref. 4. & in alia eius nor. & in Ref. 24. §. 2.

RESOL. XLIX.

An Clerici dici possint, & sint vera Vassalli Principis?

Et an Principes laici possint priuilegia personis Ecclesiasticis concessa auferre? Ex part. 5. tract. 1. Resolut. 19.

§. 1. Hanc questionem ad partes copiose pertractat Aluarus Valasc. to. 1. consil. 100. n. 2. vbi affirmatiuam sententiam tenet, quia vassallus est nomen generis comprehendens sub se suas species etiam qualificatas, & sic tam vassallos laicos, quam Clericos; quia licet Clericus vassallus sit vassallus qualificatus, non ideo desinit esse vassallus: sicut nomen Christianus tam comprehendit Christianos laicos, quam Clericos. Deinde Clerici ita ciues sunt, sicut laici, ex l. assumptio. ff. ad municip. & ex l. ciues, C. de incolis, ergo si ciues sunt, erunt & vassalli. Et tandem licet Clerici sint exempti, non tamen reperiuntur in iure exempti, nisi in quatuor casibus. Primò quoad forum, cap. placuit, cap. inoluta 11. quest. 2. Secundò, quoad capturam, ex c. 2. de foro compet. Tertio, quoad tributa, cap. quamquam, de cens. in 6. Quar-

Sup. hoc in Ref. 196. tract. in alia Ref. 4. & in alia eius nor.

Supra hoc quomodo re. coner. inf. in Ref. 92. §. 2. ad med. rest. idem: & in l. 1. ad med. §. 1. & in Ref. 109. et doctores. §. Quarto. conu. in eius penult.

RESOL. L.

An Reges, vt executores Concilij Tridentini possint compellere Clericos, vt illud obseruent?

Et an Reges, vt executores Concilij possint compellere Clericos ad reparationem Ecclesiarum? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 75.

§. 1. Affirmatiuam sententiam his diebus quidam Iurisconsultus mordicus sustinebat, & adducebat Bobadillam in Polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. num. 194. vbi sic ait. [Quando por los Prelados, d Clericos se haze d' intenta algo contra lo dispuesto por el Concilio Tridentino entonges el supremo Consejo manda librar provision real para la execucion, y obseruancia del, y auerdomo auer practicado esto algunas vezes en espeçial siendo corregidor en la ciudad de Soria contra Don Iuan de Castilla Vicario della, queriendo impedir al Maestro Fray Antonio de Quenedo Prior de san Augustin, que no predicasse el dia de los Reyes en la Yglesia de N. Señora la Mayor sobre que se causara escandalo, si yo no asser-

L 4. stera

fiera à que se guardara el decreto del Concilio, que manda, que en las fiestas principales se predique y declare el sancto Evangelio en las Yglesias, y assi se predico.] Ita Bobadilla, & post illum, quod valde miror, Rodriguez *in summ. tom. 2. c. 66. num. 40.* Sed hæc opinio mihi non placet, & illam alibi reprobaui: nam si Reges sunt executores Concilij, id intelligendum est quoad laicos subditos, non autem quoad Ecclesiasticos, in quos nullam habent, nec exercere possunt iurisdictionem. Si igitur in aliquo casu Concilium in eorum Regnis non obseruetur à laicis, compellant obseruari: si autem ab Ecclesiasticis non obseruetur, vt Reges Catholici & zelantes certiores de hoc Episcopos, Archiepiscopos, Nuntios, & si opus erit scribant ad Summum Pontificem ad hos enim spectat compellere Ecclesiasticos, vt decreta Concilij obseruent, & non ad Reges, de quorum iurisdictione Ecclesiastici exempti sunt; & ideo hanc sententiam tenet Melchior Lotharius de *re benef. tom. 1. lib. 1. quest. 11. num. 31.* aduersus Ceuallos, qui asserbat reges vt executores Concilij Tridentini posse compellere Clericos ad reparationem Ecclesiarum.

Alibi in Resol. que hic est sup. 31.

Supra hoc magis late in Resol. seq.

RESOL. LI.

An laici Magistratus possint compellere Clericos ad reparationem Ecclesiarum? Ex part. 3. tract. 1. Resolut. 8.

Sup. hoc eod. Ceuallos, & Loth. hic citatis, cursum in fine præcedentis Resol.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Ceuallos *tract. de cognit. per viam violentia part. 2. quest. 99. num. 12.* Bobadilla *in polis. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 135.* vide etiam Pereira *de manu Regia cap. 18. num. 5.* Degraffalium *lib. 2. Regalium Francia, iure 6.* & alios penes ipsos.

2. Sed negatiuam sententiam omnino tenendam esse puto: quam nouissimè docet doctus Lotharius *tom. 1. de benef. lib. 1. quest. 11. num. 31.* nam concedo, quòd Ecclesiastici tenentur ad reparationem Ecclesiarum, sed nego ad id posse illos compelli iudices laicos, nam in tali casu si hoc efficerent, alienam exercerent iurisdictionem. Et ita hæc sententiam docet etiam Marta *de iuris. part. 2. cap. 48. num. 15.* Ratio verd, quam adducit Ceuallos, est (vt optimè notat Lotharius) nimis frigida, nempe Reges esse executores & protectores Concilij Tridentini, nam ex hoc non sequitur posse exercere iurisdictionem in Ecclesiasticos exemptos.

RESOL. LII.

An Index laicus possit eicere à Regno Clericum seditiosum, & perturbantem Rempublicam? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 81.

Sup. hoc supra in Resol. 24. & in Resol. 25. Verum. & in Resol. 26. Vnde, & infra in Resol. 326. §. 7. & seq. & in tom. 7. tr. 6. Resol. 14.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Doctores quos citat & sequitur Callist. Ramirez *tract. de lege Regia, §. 27. num. 15. in glossa litera G.* quibus adde Franciscum Pradillam *in summa de todas las leyes, part. 2. cap. 8. num. 4.* & Bobadillam *in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 112.* vbi sic ait. [Si alium Clerigo fuisse seditioso, y rebeltofo, que turbasse la paz de la Republica, podrial e el corregidor mandarle salir de la Iurisdiccion por algun tiempo, aunque fuisse Clerigo de Miffa, y condenarle en las temporalidades.] Ita ille, & post illum Marius Giurba *consil. crim. 48. n. 16.* & Anton. de Ballis *in tract. var. lib. 5. pragmat. 1. tit. 10. num. 44.* Vnde Fuschus *de visitatione lib. 2. c. 20. n. 25.*

refert quòd Dux de Alcalá Regni Neapolitani Prorex, quemdam Equitem Sancti Ioannis Hierosolymitani, qui continuò erat seditiosus, & turbabat ciuitatem, confilio de excessibus continuis, mandauit eicere à territorio Regio, sub pretextu quòd Rex possit, vt quem velit, maneat in domo sua. Et ideo Rodriguez *in additionibus ad Bullam Cruc. §. 9. n. 84.* sic ait. [Quando vn Clerigo ordenado de ordenes sagros turba la Republica y paz que ha de tener, en este caso el Rey y su supremo Consejo à enya cuenta esta la conseruacion desta paz puede castigar al dicho Clerigo echandolo fuera del Reyno.] Ita ille. Sed aduersus hanc sententiam meritò insurgit Megalium *in 3. part. lib. 3. c. 11. num. 34. iuncto num. 14.* quia Clerici, & Ecclesiastici omnes de iure diuino habent vt liberè possint in qualibet mundi parte habitare & Ecclesiastica officia exercere; dixit enim illis Dominus in personam Apostolorum Mare, 16. *Euntes in mundum vniuersum predicare Euangelium omni creatura;* & vsus Ecclesia habet, vt Ecclesiastici omnes, qui voto Religionis non sunt adstricti, cum sola licentia, & literis commendatiuis suorum Ordinatum liberè vbique incedant & inhabitent, & ad diuina celebranda, & Sacramenta ministranda admittantur, iuxta decretum sacri Concilij Trident. *sess. 23. capit. 16. de reform.* ergo sicut non potest maritus tanquam paterfamilias expellere è domo uxorem inobedientem, & perniciosam, ex eo quòd ex matrimoniali vinculo habet illius cohabitandi vnà cum marito, ita nec potest Rex tanquam paterfamilias expellere è dominio suo Ecclesiasticos inobedientes & perniciosos, cum de iure diuino habeant vt liberè possint vbilibet habitare.

2. Et præterea in clausula Bullæ Cœnæ excommunicantur quomodolibet mulctantes personas Ecclesiasticas, necnon executores & subexecutores huius banni, ergo ex quacumque causa hoc faciant excommunicatione hac ligantur. Recurrendum est igitur à Regibus & Ministris eorum ad proprios iudices Ecclesiasticorum eueniente casu, & ab illis, qui in eo iurisdictionem exercere possunt; sunt Ecclesiastici in exilium eiciendi, non quidem simpliciter, sed causa cognita, quia alias iniustitiam committerent condemnando pena exilij reum non auditum, & circa hoc vide optimam decisionem Friderici Imperator. *in tit. 1. §. si Clericus de pace tenenda, in v. s. feud.* vbi determinat coram suo Episcopo conueniendum & adducendum esse Clericum pacis violatorem, & ab eodem puniendum, Imò non exculatorem ab hac censura Prælatos illos, qui ad instantiam, & requisitionem Principum secularium orceantur, & causa non cognita præcipient alicui Ecclesiastico aut illum cogere, vt è finibus suæ diocesis discederet, quia talis est Principis voluntas & mea, nam cum huiusmodi præceptum, seu preces fiant ad instantiam Principis secularis, sunt quodammodo executores, maxime quia tunc hoc non faciunt tanquam Episcopi, sed vt ptiuati, vnde & ipsi excommunicationem incurrerent, vt tenet expressè Marta *de iuris. part. 4. centur. 2. cas. 140. num. 8.* & hæc omnia docet Megalium *loco citato.* Sed circa præsentem questionem ne omittas videre sunt me ipsum *Q. 15. hic sit Resol. 24. & 26. & in aliis eorum primarum notatiè num.* Vnde non est audiendum nouissimè Franciscus Miranete *in informat. pro iurisdictione Regia, art. 22. fol. 69.* vbi asserit Ecclesiasticos turbatores pacis expelli posse à Regnis; nam in his casibus recurrendum est ad eorum Superiores Ecclesiasticos, vt ego satis firmam *in locis citatis.*

RESOL.